

ZAMĚŘENO NA PŘÍRODU
MILITARY LIFE FOR NATURE

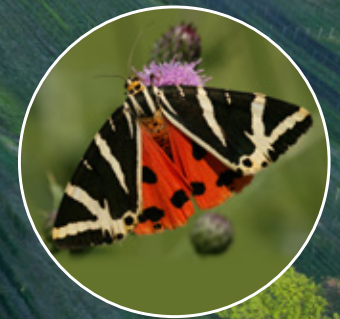

PROJEKT MILITARY LIFE FOR NATURE

Cílem projektu je pomocí různých přístupů zajistit péči o pět biologicky mimořádně cenných lokalit v ČR, které byly v minulosti formovány vojenským výcvikem. Snahou projektu je vytvoření podmínek pro zajištění příznivého stavu evropsky významných stepních stanovišť a evropsky významných druhů prástevníka kostivalového a koniklece velkokvětého v těchto územích. Projekt se zaměřuje také na zvyšování povědomí veřejnosti o přírodovědném významu opuštěných vojenských prostorů a možnostech jejich ochrany. Podporuje zapojování místních obyvatel do péče o tyto lokality.

www.beleco.cz/militarylife

Na titulní straně prástevník kostivalový¹

Blšanský chlum

Ve stínu Českého středohoří

Autoři fotografií: Marek Vojtišek (1, 3, 5, 8, 9); Ivan Bílek (2, 7); Jiří Koptík (4, 6)
Grafická úprava: Ivana Bartůňková www.ibart.cz

Vytvořeno s podporou programu LIFE Evropské unie a Ministerstva životního prostředí ČR.
Nemusí vyjadřovat stanoviska Evropské unie ani Ministerstva životního prostředí.

Military LIFE for Nature LIFE15 NAT/CZ/001028

beleco

Ministerstvo životního prostředí

Wetland

ČESKÁ KRAJINA

Na první pohled nenápadný vrch vás překvapí rozeklaným vrcholem i ojedinelým výhledem na celé České středohoří, které se rozprostírá na opačném břehu Ohře. Výškou se sice nemůže srovnávat se známějšími vrcholy Lounska, přírodním bohatstvím si však s nimi v ničem nezadá. Více než padesátileté působení armády zde pomohlo zachovat vzácný ostrůvek stepi, který se stal útočištěm mnoha ohrožených rostlin a živočichů.

STOPY MINULOSTI

V PÉČI ARMÁDY

RÁJ HMYZU

KVETOUČÍ STEP

Lidé ze sousedních vesnic zde dříve obhospodařovali svá políčka. Na severním svahu se dodnes zachoval kousek starého ovocného sadu. Pod vrcholem se nachází bývalý lom. Již v polovině 19. století se zdejší kámen pravděpodobně používal ke šterkování cest. Kámen se zde lámal ručně ještě ve třicátých letech 20. století. Právě díky těžbě získal vrchol Blšanského chlumu charakteristický rozeklaný vzhled. Lom také odkryl sloupcovitou odličnost (tzv. kamenné varhany), která prozrazuje sopečný původ kopce.

Po druhé světové válce se Blšanský chlum proměnil ve vojenské cvičiště. Nejprve pěchotní, později i motostřelecké. Vznikla zde řada zákopů, vyježděných cest po těžkých bojových vozidlech i cvičná střelnice. Posledními pozůstatky po armádě je příjezdová panelová cesta od Loun a zarostlé tankové zákopy v okolí Malého chlumu.

Někoho možná překvapí, že vojenská činnost velkou měrou přispěla k zachování zdejší vzácné přírody. Jízdy těžké techniky a častý pohyb vojáků narušovaly půdní povrch a tím bránily šíření náletových dřevin a agresivních plevelů. Díky tomu zde přežily vzácné teplomilné, stepní druhy rostlin i živočichů, které k životu potřebují částečně obnaženou půdu. Vojenským prostorům se také vyhnulo intenzivní průmyslové zemědělství, které změnilo většinu naší krajiny.

Po odchodu armády začal celý kopec rychle zarůstat křovím, otevřené stepi zanikaly a vzácným rostlinám a hmyzu hrozilo vyhynutí. Jejich záchrana vyžadovala odstranění nežádoucích hustých křovin a ostrůvků náletových dřevin. Následně bylo potřeba zamezit dalšímu zarůstání. Nepostradatelným pomocníkem se proto stalo stádo ovcí a koz, které se sem pravidelně vrací vždy na jaře a koncem léta. Do budoucna se počítá s trvalou celoroční pastvou.

Vyhřáté stráně Blšanského chlumu se staly útočištěm zejména pro teplomilné druhy hmyzu. K nejvýznamnějším zdejším obyvatelům patří motýli. Za slunečných dnů tu kromě řady modrásků poletují i soumráčníci. Jejich nejvýznamnějším zástupcem je ohrožený, hnědooranžově zbarvený soumráčník čárkovaný.

Po setmění je vystřídají přástevníci, kteří se řadí k nočním motýlům. Někteří létají pouze v noci, jiní si z příslušnosti k této skupině nic nedělají, takže je můžete zahlédnout i ve dne. Nápadná barva, která je u nočních motýlů spíše výjimkou, slouží k odstrašení nepřítele. Na Blšanském chlumu žijí tři druhy: nejzácnější přástevník mařinkový, kterému u nás hrozí vyhynutí, dále přástevník kostivalový, který podléhá ochraně na celoevropské úrovni, a přástevník starčkový.

V létě se pozorně dívejte na květy máčky nebo bodláků. Můžete zde spatřit vzácnou, exoticky vyhlížející vřetenušku pozdní.

V pozdním jaře pokrývá svahy růžovo-modrá záplava mateřídoušky a lnu. Pozorný návštěvník si může všimnout i nenápadného kozince rakouského s drobnými modrofialovými květy. Během léta na první pohled upoutají vysoké, fialově kvetoucí pcháče bělohavé, které se často nesprávně zaměňují s bodláky. Stepní atmosféru zde dotváří porosty kavylu vláskovitého s nepravdělně zakroucenými osinami.

Žluté hlaváčky jarní, typické pro kopce v Českém středohoří, tu na jaře nenajdete. Později ale můžete narazit na jejich příbuzné hlaváčky letní s výraznými, oranžovočervenými květy. V minulosti to byl v teplých oblastech poměrně běžný polní plevel s poetickými názvy jako růžička planá žlutá, slepý mák nebo ohníček letní. Dnes patří mezi ohrožené druhy.

vlňice chlupatá²

modrásek východní³

pcháč bělohavý⁴

soumráčník čárkovaný⁵

vřetenuška pozdní⁶

kozinec rakouský⁷

prástevník mařinkový⁸

modrásek kozincový⁹